

Suomen puun tuonti käänne pisteessä

Anne Toppinen

Antti Mutanen

Jari Viitanen

Metla Joensuu

etunimi.sukunimi@metla.fi

Metsätieteen päivä 1.11.2006, Joensuu

Sisältö

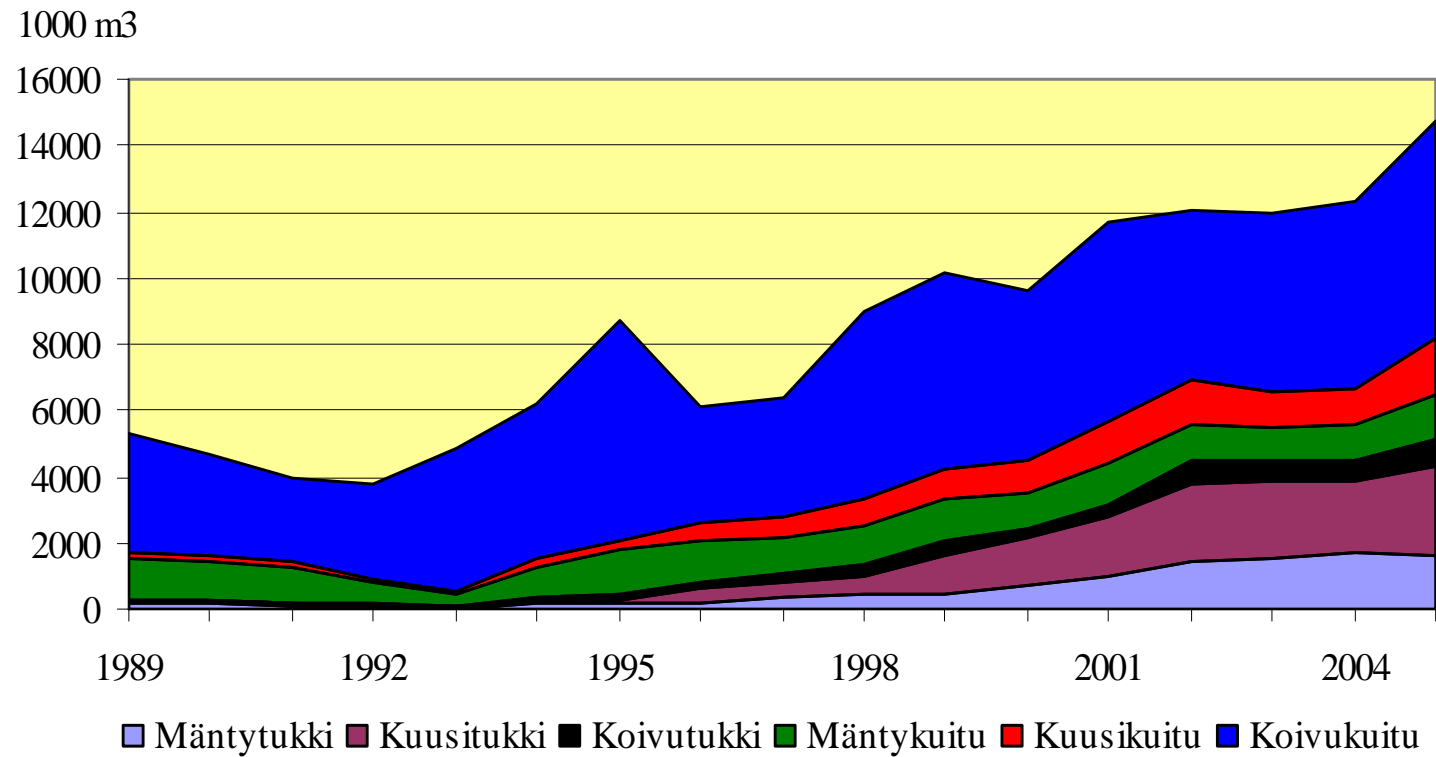
1. Suomen raakapuun tuonnin kehitys
2. Venäjän metsien hallinto ja raakapuun vienti
3. Puun tuonnin vaikutukset kotimaan puumarkkinoihin
4. Puun tuonnin kehitysnäkymiä

1. Suomen raakapuun tuonnin kehitys

- ▶ Raakapuun tuonti Suomeen lähes nelinkertaistunut 1990-luvun alusta
- ▶ Vuonna 2005 tuontipuun osuus metsäteollisuuden puunkäytöstä oli 29 %. Osuus supistuu tänä vuonna, tammi-heinäkuussa tuotiin 12,1 milj. m³
- ▶ Suomeen tuotavasta puusta noin 80 % on peräisin Venäjältä, loput Baltian maista ja Ruotsista, lisäksi tuodaan pieniä määriä eukalyptusta ym.
- ▶ Koivukuitupuun osuus tuonnista on supistunut 70 %:sta (1993) 33 %:iin (2005).
- ▶ Tukkipuun tuonti on noussut 5,4 miljoonaan kuutiometriin (n. 25 % tuonnista vuonna 2005).

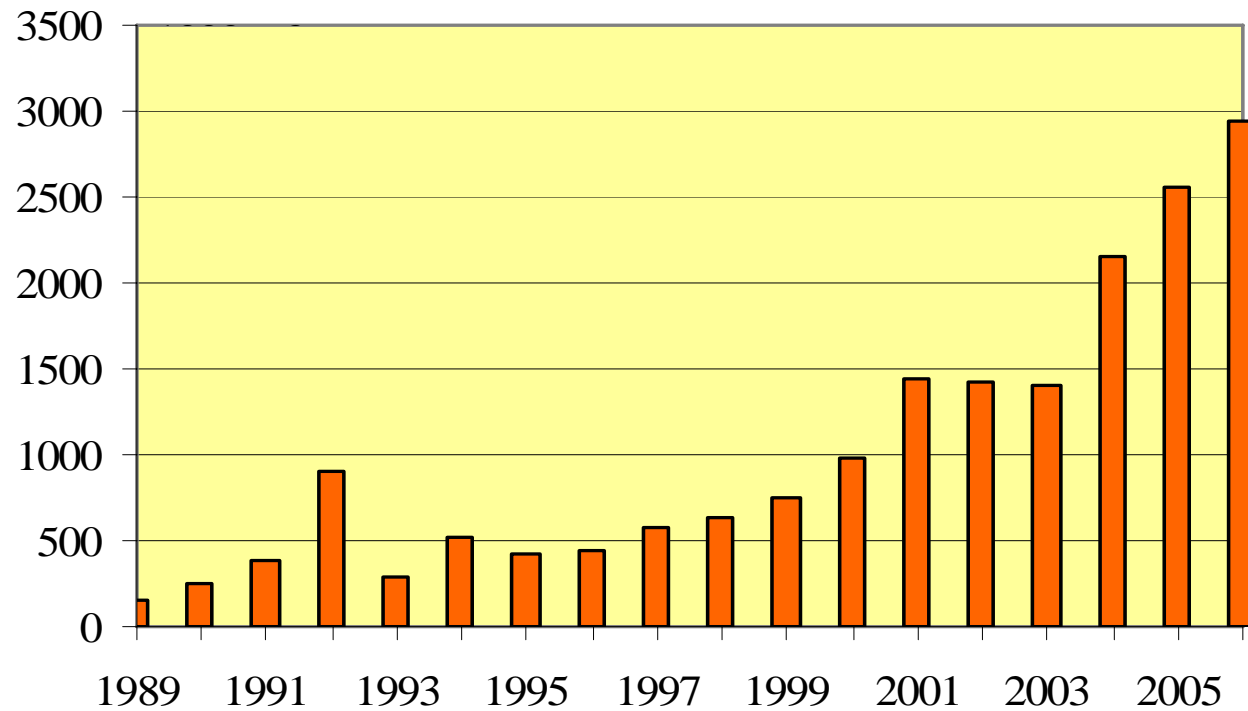
Raakapuun tuonti Venäjältä 1989-2005

Lähde: Ulkomaankauppatilasto

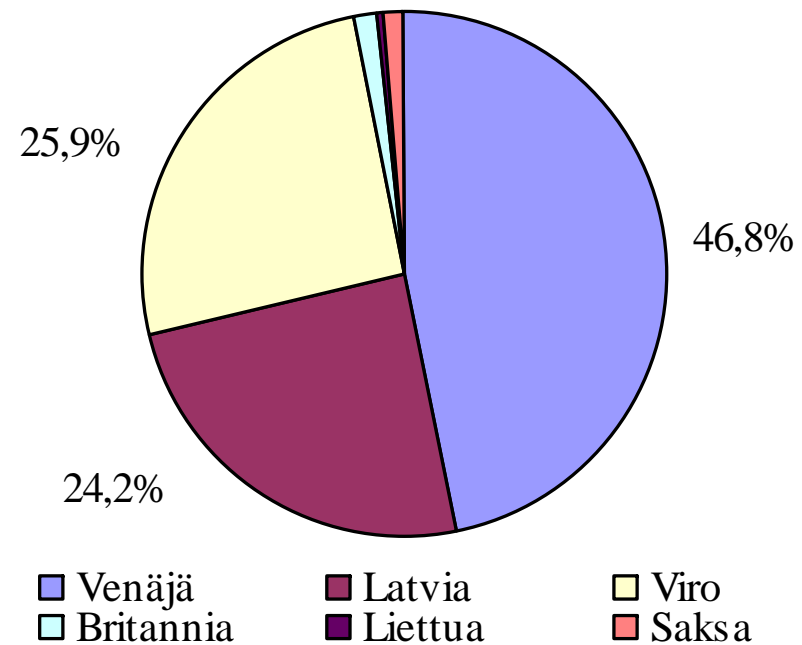
Hakkeen tuonti 1989-2006*, 1000 m³

Lähde: Ulkomaankauppatilasto, ennuste 2006 METLA

Hakkeen tuonti maittain 2005, %

Lähde: Ulkomaankauppatilasto

2. Venäjä maailman suurin raakapuun viejä

- ▶ Vuonna 2005 Venäjän raakapuun vienti oli 48 milj.m³ (ilman kuorta), joka vastaa noin 35 prosenttia Venäjän tilastoiduista teollisen raakapuun hakkuista (FAOstat)
- ▶ Raakapuun tärkeimpiä vientimaita ovat Kiina (39 % tilastoidusta vientimäärästä), Suomi (28 %) ja Japani (14 %) (FAOstat 2003)
- ▶ Tammi-heinäkuussa 2006 vientimäärä kasvoi 8,9 % edellisvuoteen verrattuna (EUWID/Goskomstat) ja viennin arvo 24 %

Venäjän tavoitteena viennin rakenteen muuttaminen

- ▶ Raakapuun ja sahatavaran osuus on noin 60 % Venäjän metsäsektorin viennistä (FAOstat).
- ▶ Venäjän tavoitteena on metsäteollisuustuotteiden jalostusasteen nosto, ulkomaisten investointien houkuttelu maahan
 - > raaka-aineiden vientitullit kohonneet kesäkuussa 2006 (havupuulla) 6,5 %/ 4 €m³ ja uusia korotuksia on suunniteltu tehtäväksi vuoden 2007 kuluessa
- ▶ Vaikka Venäjällä hakkuut vain n. 25 % hakkuusuunnitteesta, niiden lisäämisen esteenä maan heikko infrastruktuuri ja erityisesti huonokuntoinen tieverkosto – alueittain pulaa taloudellisesti saavutettavista olevista leimikoista.

Metsien hallinto Venäjällä

- ▶ Valtio omistaa metsät, mutta hakkuutoiminta sekä metsäteollisuus pääosin yksityistetty
- ▶ Metsien käyttö jaetaan lyhytaikaiseen käyttöön (alle vuoden mittainen huutokaupalla myyty hakkuuoikeus) ja vuokraukseen (kilpailun perusteella myönnetty vuokraoikeus 1-99 vuodeksi), lyhyet alle 5 vuoden vuokrasopimukset ovat olleet vallitsevia, mutta tilanne muuttumassa
- ▶ Venäjän koko metsäpinta-alasta vuokrattu runsaat 10 %. Luoteis-Venäjällä vuokrametsien osuus keskimäärin n. 30 % ja Karjalan tasavallassa yli 90 %
- ▶ Valtiolle puusta maksettava metsämaksut eli kantohinnat ovat olleet alhaisia, vuonna 2004 keskimäärin ainoastaan 2 €/m³ (ilman kuorta), tilanne kuitenkin muuttumassa
- ▶ Valtion tavoitteena on metsätulojen kasvattaminen. Vuodesta 2001 minimikantohinnat ovat 1,6 kertaistuneet. Vuoden 2007 alusta minikantohintojen määrittely siirtymässä hallitukselta subjekteille.

3. Puun tuonnin vaikutukset kotimaan puumarkkinoihin?

- ▶ Mikä selittää puun tuontia ja miten tuonnin määrällinen kasvu on vaikuttanut kotimaisiin puumarkkinoihin?
 - Puun saatavuus ja hinta?
 - Muut tekijät?

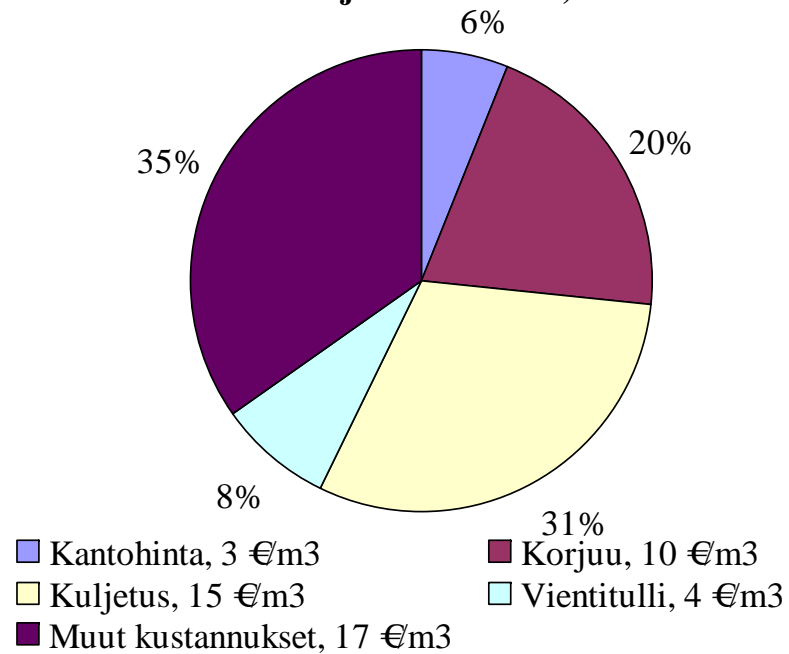
- ▶ Tutkimusten mukaan vaikutus vaihtelee puutavaralajeittain: koivukuitu täydentänyt kotimaan puun tarjontaa ja mäntykuitu korvannut kotimaista puuta teollisuuden puunkäytössä. Tukkipuutavaralajien osalta tutkimustietoa ei saatavilla.

- ▶ Kasvaneen sahauksen ja metsäverotuksen siirtymäkauden hakkuiden myötä kotimaisesta kuusitukista on ilmennyt niukkuutta, joten kuusitukin tuonnin kasvun voidaan tulkita osaltaan täydentäneen kotimaista puuta sahojen puuhuollossa.

Kustannuserät puun tuonnissa Venäjältä

Rajahinnan 49 €/m³ (DAF) muodostuminen (kuusitukki, Karjalan tasavalta)

Lähde: MNR (2005, 2006), Indufor (2003)

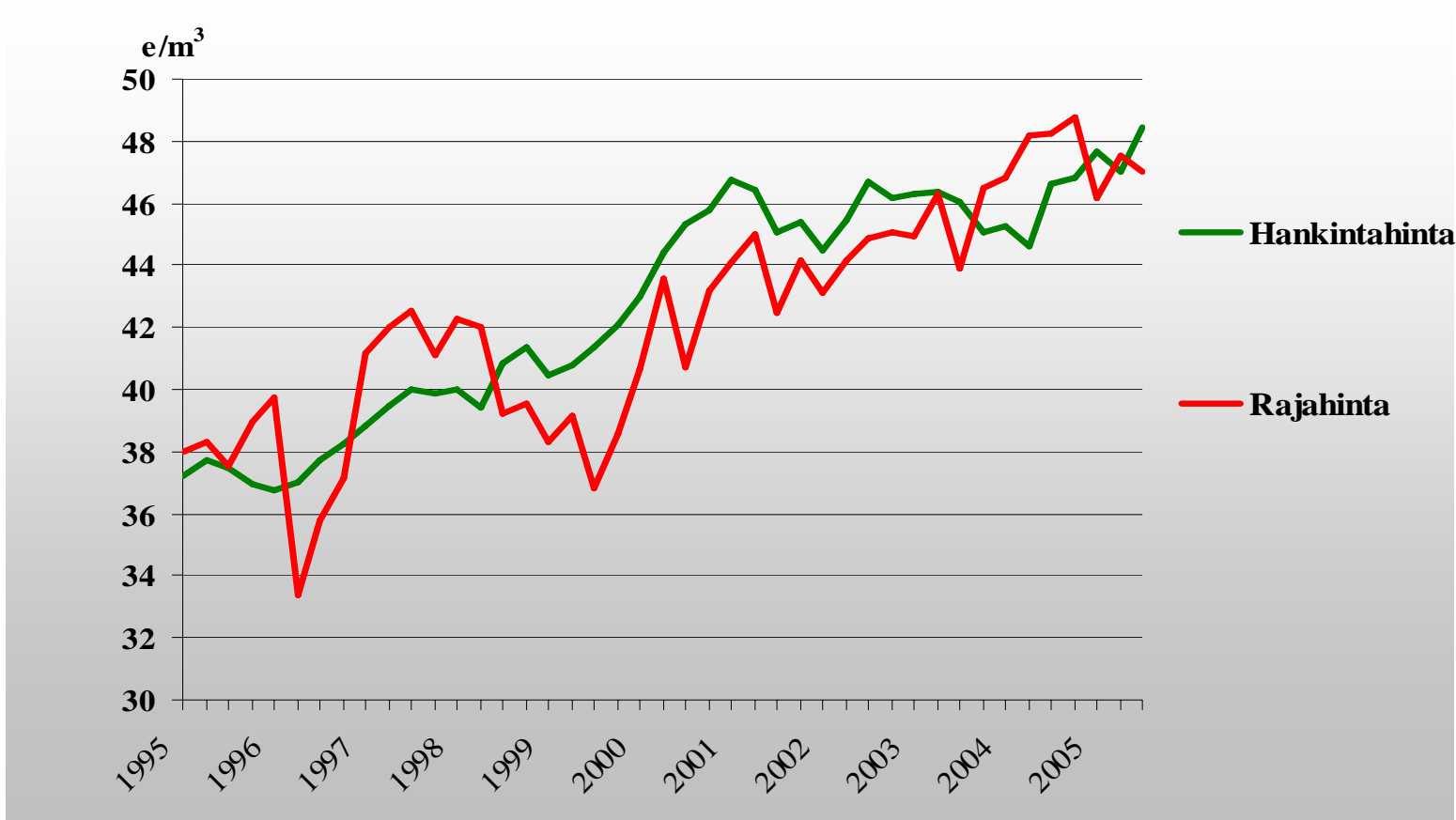
Tuontipuun hintakehitys suhteessa kotimaiseen puuhun

- ▶ Tuontihintojen ja kotimaan hintojen vertaamista vaikeuttaa tehdashintojen puuttuminen, arvioitava puun arvosta rajalla (DAF) ja kotimaan hankinta- ja kantohinnoista
- ▶ Tuontipuu kallistunut, mutta suhteellinen kehitys poikkeaa eri puutavaralajien välillä
- ▶ Taustalla Venäjän ruplan kallistuminen, kohonneet metsämaksut ja tullit havupuulle, myös kuljetusmatkat ja -kustannukset nousseet

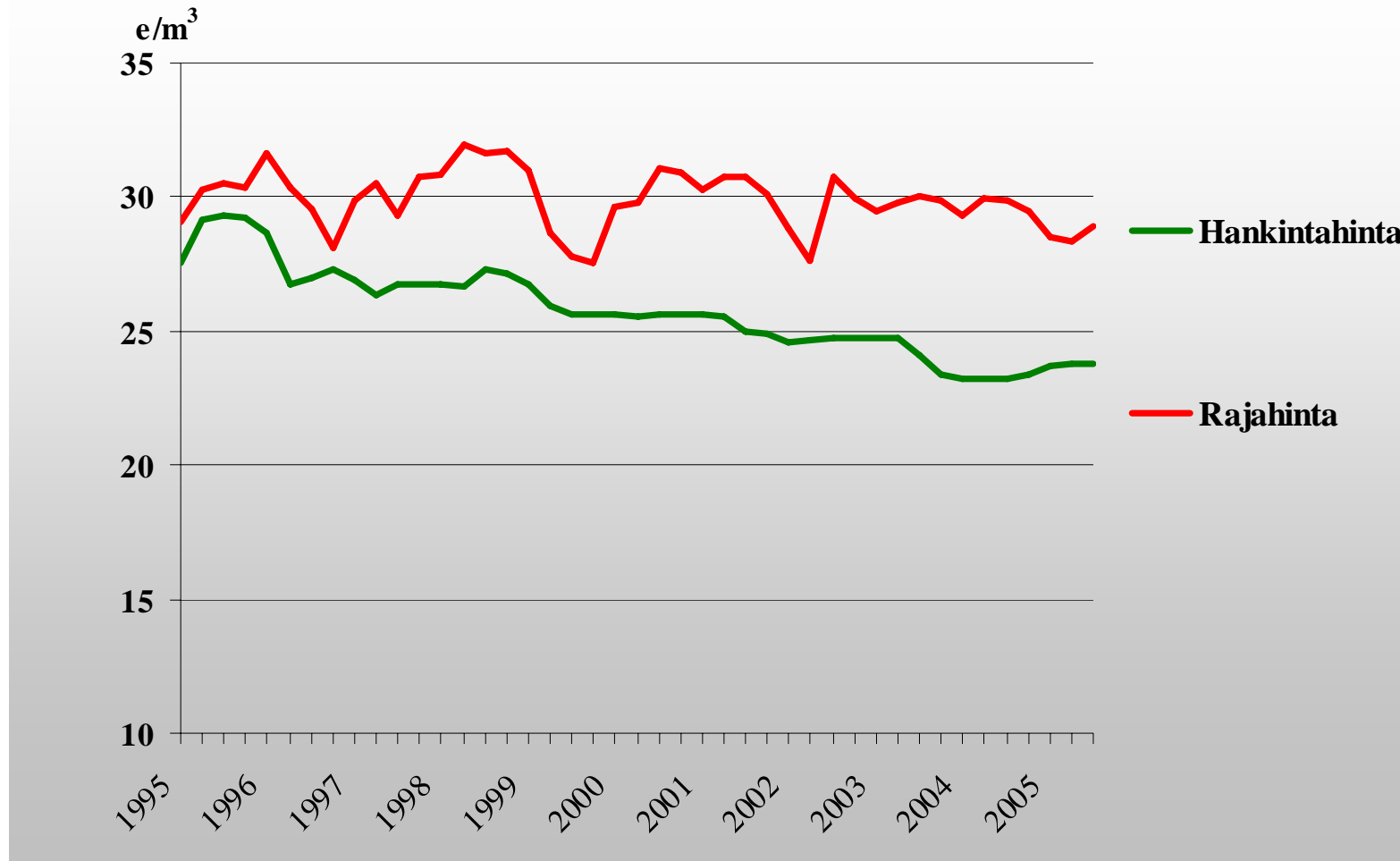
Venäläisen tuontipuun ja kotimaisen puun hintakehitys

Kuusitukki

Koivukuitupuu

4. Puun tuontiin vaikuttavat tekijät nyt ja tulevaisuudessa?

- ▶ Lähtökohta: Puun käytön lisäys Suomessa on lähitulevaisuudessa maltillista. Suomen sahauskapasiteettiin kohdistuu vähennyspaineita eikä tuontitukkiin kohdistuvaa kysynnän lisäystä ole, mikäli kotimainen puun tarjonta pysyy vakaana
- ▶ Tuontipuun hintakilpailukyky heikentynyt suhteessa kotimaiseen puuhun ja heikkenee edelleen ilman Venäjän vientitullien korotuksiakin
- ▶ Korkeat tuontimäärät kasvava riski suuryrityksille (mm. puun alkuperäkysymykset)
- ▶ Suomalaiset hankkineet hakkuuyrityksiä Luoteis-Venäjältä ja niiden mukana noin 4 milj.m³/v hakkuuoikeuksia, mutta näillä turvataan etupäässä Venäjällä sijaitsevien sahojen ja suunnitelmissa olevien kuitupuuta käyttävien investointien puuhuoltoa, ei vientiä Venäjältä

Raakapuun tuonti kääntyy laskuun

- ▶ Venäjällä puutuotteiden kulutus kasvussa ja havutukit tarvitaan omaan jalostukseen
=> Havutukin tuonti on jo pienentymässä
- ▶ Suomen omat koivuvarat eivät riitä teollisuuden tarpeeseen ja Venäjällä ei ole paljoa koivukuitua jalostavaa kapasiteettia
=> Koivukuidun tuonti jatkunee korkealla tasolla
- ▶ Hakkeen tuonti kasvaa vielä lähivuosina siihen asti kunnes suomalaisomisteista sellu- ja paperikapasiteettia syntyy Venäjälle